

e

TÜRKİYE BİYOETİK DERNEĞİ

bülten

Özel Sayı 2

ekim 2006

Merhaba,

Bu sayımızı, 03 Ağustos 2006 tarihinde kaybettiğimiz değerli hocamız Prof. Dr. Ali Haydar Bayat'a ayırdık. Alanımızda önemli eserler, bizlere erdem ve dersler bırakarak aramızdan ayrılan hocamızın anısına saygıyla hayatını, ürettiklerini, farklı kalemlerden kendisiyle ilgili hatıra ve düşünceler içeren yazıları bu sayı kapsamında sizlerle paylaşmak istedik.

E-Bülten'imizde ayrıca 23 Eylül 2006 tarihinde gerçekleştirdiğimiz Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı'nın gündemi ve kararı yer almaktadır.

Bilgi ve katkı için bültenin sonundaki bağlantılara başvurabilirsiniz. Hepimize iyi okumalar!

G E N E L K U R U L
G Ü N D E M v e K A R A R

Ekim 2006, Ankara

Türkiye Biyoetik Derneği'nin Saygıdeğer Üyeleri,

Türkiye Biyoetik Derneği Olağanüstü Genel Kurulu 23 Eylül 2006'da Ankara'da aşağıdaki gündemle toplanmıştır:

1. Açılış,
2. Saygı duruşu,
3. Divanın oluşturulması,
4. Prof. Dr. Ali Haydar Bayat'ı anma konuşmaları,

5. Yönetim Kurulu etkinlik raporunun okunması ve görüşe açılması,

Eğer bir ahlak felsefesi,
felsefi olmayan yolla iyilik
olarak bildiğimiz şeyin
tatmin edici ve yeterince
zengin bir açıklamasını
sağlamıyorsa, onu boşverin.

Iris Murdoch, *The Sublime and the Good*

6. Etkinlik raporunun oya sunulması,
7. Yönetim ve Denetim Kurulları'nın aklanması,
8. Dernek tüzüğüne ilişkin değişiklik önerilerinin görüşülmesi ve oya sunulması,
9. Tahmini bütçenin görüşülmesi ve onaylanması,
10. Dernek organlarının seçimi,
11. Dilek ve temenniler,
12. Kapanış.

Olağanüstü Genel Kurul'da;

- Kısa süre önce yitirdiğimiz değerli hocamız Prof. Dr. Ali Haydar Bayat anısına bir dakikalık saygı duruşunda bulunulmuş ve Genel Kurul katılımcıları tarafından anma konuşmaları yapılmıştır.
- Türkiye Biyoetik Derneği'nin 24 Aralık 2005 – 23 Eylül 2006 arasındaki faaliyetlerini özetleyen etkinlik raporu okundu ve oybirliğiyle kabul edildi.
- Dernek adresinin değiştirilmesi konusunda gerekli girişimlerde bulunması için yeni seçilen Yönetim Kurulu yetkili kılınmıştır.
- Bir yıl sonra yapılacak olan Olağan Genel Kurul toplantısı sırasında tüzük değişikliğine gidilerek bir Onur/Disiplin Kurulu oluşturulmasına karar verilmiştir. Bu konuda gerekli araştırma ve düzenlemeleri yapmak için Yönetim Kurulu görevlendirilmiştir.

Dernek organlarının seçimi sonrasında kurullar aşağıdaki gibi şekillenmiştir:

TBD Yönetim Kurulu (Asil)

- Nüket Büken
- Murat Civaner
- Yeşim Işıl Ülman
- Funda Kadioğlu
- Volkan Kavas

TBD Yönetim Kurulu (Yedek)

- Berna Arda
- Yaman Örs
- Serap Şahinoğlu
- Cumhur İzgi
- Didem Gelegen

TBD Denetim Kurulu (Asil)

- Zehra Göçmen
- Cavit Olgun
- Mustafa Çoban

TBD Denetim Kurulu (Yedek)

- Mine Kahveci
- Selim Kadioğlu
- Sema Bilgici

D U Y U R U

❖ Doç. Dr. Yeşim Işıl Ülman'ın "Bilimsel yayın etiği (Örneklerle bilimsel yanılma türleri)" isimli makalesi, kitaplıktaki Yayın Etiği bölümüne eklendi. [Bkz. > www.biyoeetik.org.tr]

E T K İ N L İ K

❖ **2. ULUSLARARASI KATILIMLI TIP ETİĞİ ve TIP HUKUKU SEMPOZYUMU** 12-13 Ekim 2006 tarihleri arasında, İstanbul'da. [Sempozyum programı için Bkz. > www.biyoeetik.org.tr]

❖ **2. ULUSAL UYGULAMALI ETİK KONGRESİ** 19-20 Ekim 2006'da Ankara'da. [Bkz. > www.biyoeetik.org.tr]

Prof. Dr. Ali Haydar Bayat
(1941 - 2006)

PROF. DR. ALİ HAYDAR BAYAT
BİYOĞRAFİSİ

Prof. Dr. Ayşegül Demirhan Erdemir*

1941 yılında İzmir’de doğan Bayat. Ortaöğrenimini İzmir (1962), yüksek öğrenimini ise Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde (1962-1968) yaptı.

1970 yılında Ege Üniversitesi İç Hastalıkları Kürsüsü’nde ihtisasa başlayan Prof.Bayat . 1974’de İç Hastalıkları uzmanı olduktan sonra aynı klinikte baş asistan olarak çalışırken, 1976 yılında Tıp Tarihi ve Deontoloji Kürsüsü’ne geçti ve bu alandaki ihtisasını 1978’de tamamlayarak Tıp Tarihi ve Deontoloji uzmanı, 1979’da Doçent, 1988’de Profesör oldu.

Evli olup biri erkek [1973], diğeri kız [1980] iki çocuk babasıydı.

* Uludağ Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Deontoloji Anabilim Dalı

Vefat ettiği tarihe kadar Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı başkanı olarak görevini sürdüren Bayat . 1993-2002 yılları arasında 9 sene Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Müdürlüğü’nü Deontoloji Anabilim Dalı Başkanlığına ek olarak yürütmüştür.

Dokuz Eylül Üniversitesi’nin kuruluş yıllarında İlahiyat ve Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk El Sanatları bölümünde de görev almıştır.

Prof. Dr. Ali Haydar BAYAT öğrencilik yıllarından itibaren tanıdığı Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver’in telkinleri tıp tarihi alanı yanında Türk Kültür ve sanat konularına eğilmiş bu konularda çalışmaları olmuştur.

Yayınları:

Makaleler: Yayınlanmış makaleleri 252 adettir. Bunların konularına göre dağılımı; İç hastalıkları: 9, Tıp Tarihi 205, Tıbbî Folklor: 10, Sanat tarihi: 13, Türk kültürü ve edebiyatı: 10.

Kitapları: Tıp ve kültür tarihine ait 16 kitabı yayınlanmış ve üçü de baskıdadır. Bunlar arasında Tıp Tarihi ile ilgili olanlar

1. Kuruluşunun 750. Yılında Sivas Tıp Sitesi (1217-1967), E.Ü. Tıp Fakültesi Yayınları No. 58, İzmir 1967, VII+28 s.
2. Tepecik yılları (1957-1972) (İ. Nalbantgil ile), E.Ü. Tıp Fakültesi Yayınları No. 95, İzmir 1972, 126 s.
3. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası Birinci 10 Yıl Fihristi (1962-1971) (Ö. Özgüven ile), İzmir 1977, 62 s.
4. Manisa Mesir Bayramı ve Dârüşşifası, Manisa Turizm Derneği Yayınları, No. 2, 1981, 41 s.
5. Prof. Dr. Ömer Yiğitbaşı, İzmir 1987, 65 s.
6. Hekim-Devlet Adamı Keçecizâde Mehmet Fuat Paşa’nın Nesirleri Şiirleri Nükteleleri Hakkında Yazılan Şiirler, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1988, 112 s.
7. Hüsn-i Hat Bibliyografyası, Kültür Bakanlığı, Ankara 1990, 160 s.

8. Azerbaycan'ın Yiğit Evlâdı Ali Bey Hüseyinzâde (Prof. Dr. Hüseyinzâde Ali Turan ve Türkiye' de Yayınladığı Eserleri, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1992, 181 s.

9. Oğuznâme (Emsâl-i Mehmedali), XVI. Yüzyılda Yazılmış Türk Atasözleri Kitabı (Haz. Samed Alizâde - Eklerle Yayınlayan A. H. Bayat), Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1992, 128 s.

10. Ali Bey Hüseyinzâde (Prof. Dr. Hüseyinzâde Ali Turan) Hayatı ve eserleri, Atatürk Kültür Merkezi, Ankara 1998, 410 s.

11. Osmanlı Devletinde Hekimbaşılık Kurumu ve Hekimbaşılar, Atatürk Kültür Merkezi, Ankara 1999, 214 +26 s.

12. Türk Kültüründe Üçlü Sözler (Üçlemeler), Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 2000, 228 s.

13. Türk Kültüründe Lokman Hekim, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 2000, 136 s.

14. Açıklamalı Hüsn-i hat Bibliyografyası, İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, IRCICA, İstanbul 2002, 416 s.

15. Tıp Tarihi, İzmir 2003, 320 s.

16. Muhammed bin Mahmûd-ı Şirvânî, Mürşid, İnceleme-Metin-Dizin, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2004, 480 s.

Baskıda Olan Kitaplar:

17. Ali b. İshak Bahnâme [1430], İnceleme-Metin-Dizin [Baskıya hazır].

18. Atasözü Derlemeleri Oğuznâmeler [Berlin ve Petersburg Yazmaları].

19. Türk-İslâm Tıbbında Bâhnâmeler ve Ali b. İshak'ın Bâhnâmesi [~1430].

20. Abdülvehhâb bin Yûsuf ibn-i Ahmed el-Mardânî, Müntahab, İnceleme-Metin-Dizin [1420].

21. Bâlî Firûz Efendi, Firûznâme [Mizânü'l-Hatt] (Manzûm) (XVI. yy Ortası).

Prof. Dr. Ali Haydar Bayat Hocamızın Ardından

Prof. Dr. Şefik Görkey**

Yaşam ve zaman hızlı akıp geçiyor. Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver Hocamızın İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalındaki tezhip kurslarına katıldığım 1983 yılı bahar yarı yılından bu yana yirmi üç yıl geçmiş. İnsan yaşamında az bir zaman değil. O yıllarda gerek Süheyl Hocamız gerekse Prof. Dr. Emine Atabek Hocamızın varlığı ile nitelikli bir bilim ve kültür ortamına sahip olan Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalının bu özelliğinden etkilenerken yaşam programıma Deontoloji ve Tıp Tarihi alanında doktora yapmayı da almıştım. Prof. Dr. Ali Haydar Bayat Hocamızı da bu yıllar içinde tanıdım. Hocamızı kendi kuşağından olan meslekdaşları bir yana, kendi kuşağımdaki öğretim üyesi arkadaşlarım arasında en uzun süredir tanıyanlar arasında olduğumu sanıyorum. Belleğim beni yanıltmıyorsa Ali Haydar Bayat Hocamızı doktora yeterlilik sınavımdan kısa bir süre önce tanıdım. Hocam, gerek doktora yeterlilik sınavımda, gerek doçentlik sınavımda gerekse profesörlüğe yükseltilmemde jürimde yer aldı. Yaşam akademik yaşamımdaki aşamalarımda Hocamızı karşıma çıkarmış, ve sözünü ettiğim her aşamada hocamızın desteğini bulmuş, onun da ötesinde her zaman teşvik edici sözlerini işitmişim.

Doktora sınavımın ardından altı ay kadar ABD'de Maryland Univeristesinde araştırma ve daha sonra da üç yıllık bir klinisyelik döneminin ardından tekrar akademik yaşama geri dönmeyi düşündüğümde, doğal olarak, ilk kez uzmanlık aldığım Anabilim Dalına gitmiş ve düşüncemi Anabilim Dalı Başkanına açmıştım. Nedendir bilinmez, bu düşüncem Anabilim Dalı Başkanı tarafından çok komik bulunmuş, anlamsız kahkahalarla karşılanmış ve "klinisyenlerin

** Marmara Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Deontoloji Anabilim Dalı

Veteriner Hekimlik Tarihi ve Etiği Kongresi sırasında, Elazığ – 2006
Prof. Dr. Şefik Görkey'in arşivinden...

hazin sonu" olarak yorumlanmış, ardından da adeta kapı gösterilmişti. Doğrusu ülkemizdeki Tıp Tarihi çalışmalarının bir enstitü çerçevesinde -kurumsal olarak- ilk kez başladığı, gerek arşiv gerek kitap vb kaynaklar ama hepsinden önce Ord Prof. Dr. Süheyl Ünver Hocamız ile Prof Dr. Emine Atabek Hocamız gibi, bilimsel ama onun da ötesinde örnek öğretim üyesi kimliği ve kişiliği adına pek çok şey öğrendiğimiz Anabilim dalında böyle bir tutumla karşılaşmak açıkcası beni çok üzmüştü. Bu anlaşılmaz tutumun ardından İzmir'e giderek aynı düşüncemi paylaştığım Prof Dr. Ali Haydar Bayat Hocamızın tutumunu ve konuk severliğini yaşamım boyunca unutamam. O yıllarda beni çok da yakından tanımayan Hocamız beni Anabilim Dalında heyecanla karşılamış, kitaplarını ve arşivini göstermiş, evinde konuk ederek ailesi ile de tanıştırmıştı. Gün içinde İzmir'i gezdirirken en sevdiği tatlıcıda yedirdiği tatlı sonraki yıllarda hep aramızda konuşulmuş ve her İzmir'e gidişimde Hoca'dan istediklerimin başında yer almıştı.

Yaşam, kısa süre sonra bana -1 Nisan 1993 'den itibaren- Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalının sorumluluğunu getirdi. Yeni bir Anabilim Dalının kuruluşunun güçlüklerini ancak o deneyime sahip meslekdaşlarım bilir. Oturacağınız masa, kullanacağınız kağıt ve kalem den Anabilim dalının telefonunun bağlanarak çalışmasını sağlamaya çalışmaya kadar pek çok konu ile uğraşırsınız. Bunun yanında yeni eğitim programınızı oluşturmanız, araştırmalarınıza ara vermemeniz gerekir. Bilimsel bir ortam da oluşturarak sorumluluğunu üstlendiğiniz Anabilim Dalına bir kişilik kazandırmak da zorundasınızdır. İşte yine o yıllarda, tıp etiği ve tıp tarihi konularında aylık konferanslar gerçekleştirerek fakülteme kendi alanımızda bir hareket getirmek istedim. Böyle bir niyetle yola çıktığınızda doğal olarak en yakınınızda bulduğunuz meslekdaşlarınızın, Hocalarınızın, öğretim üyelerinin kapısını çalarsınız. Ancak -her ne hikmetse- İstanbul'da

doktora yaptığım Anabilim Dalının telefonları bu süreçte de hep cevapsız kaldı. Bu dönemde bize destek verenlere kuşkusuz her zaman teşekkür borçluyuz. İlk yılın konferans programını yaparken Ali Haydar Bayat Hocamızı da bir sunum yapmak üzere davet etmişim. Hocamızın 10 Ağustos 1993 tarihli el yazısı ile yazdığı mektubunu sizlerle paylaşmak isterim “ Sevgili Kardeşim Şefik, Hayatımda nadir olarak başıma gelen sözümü tutamama durumunda kaldığım için özür dilerim. Son aylardaki bazı gelişmeler beni bu duruma düşürdü diyebilirim. Rektörlükçe Tıp Tarihi Anabilim Dalı Başkanlığına ilaveten Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Müdürlüğüne atanmam, evimde tadilatın başlaması ve bu arada katılacağım dört kongrenin metinlerini hazırlamak, iki doçentlik jüri evrakına rapor yazmak durumunda oluşum sana verdiğim sözü yerine getiremeyeceğimi gösterir. Yani önümüzdeki aylarda da sizin orada konferansa gelemeyeceğim. Konservatuar benim zamanımın büyük bölümünü çalıyor. Bu bakımdan sana karşı mahçubum. Ama elimde olmayan sebeplerle bu durum ortaya çıktı. Tıp Tarihi Kongresinde bulduğumuzda sana detaylı anlatırım. Selam ve Sevgilerimle, Dr. Ali Haydar Bayat”

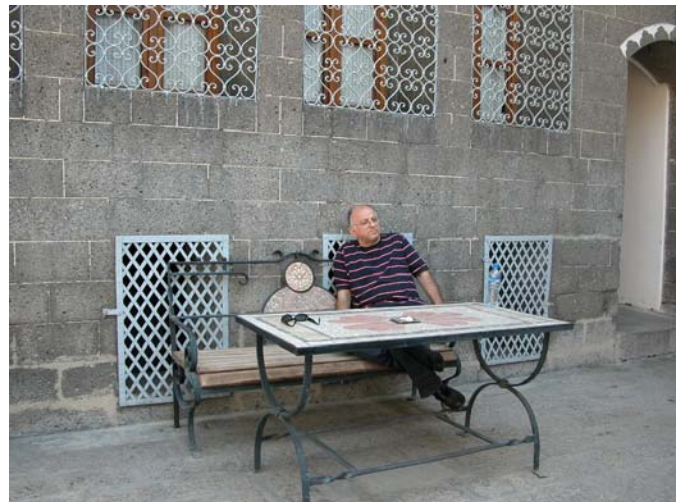
Adalet Ağaoğlu'nun “göç temizliği” kitabında anlattığı gibi bu yaz evimdeki tadilat ve boya işleri nedeni ile her yer yerinden oynayıp tüm kutular, klasörler açılırken içinden çıkan bu mektup beni yıllar öncesine götürmüştü. Mektubu telefonumun yanına koyup, evdeki telaş hafıledikten sonra Ali Haydar Hocamızı aramayı düşünürken, iki gün sonra, Hocamızı kaybettiğimiz haberini aldım. Gerçekten beklenmedik, büyük bir kayıp hepimiz için...

Ali Haydar Bayat Hocamız o yıllarda verdiği sözünü sonraki yıllarda yerine getirdi. Anabilim Dalımızda hem konferans verdi hem de yüksek lisans ve doktora öğrencilerimizle sohbet etti. Onun o günkü heyecanını hepimiz anımsıyoruz. O gün dağıtılan tıp tarihi kitabı tüm genç arkadaşlarımızla birlikte kütüphanemizde. Yeni yayınladığı makaleleri hemen imzalayarak bize gönderdiği için “tıpkı basım” makaleleri

Anabilim Dalımız arşivinde -genç arkadaşlarımız da dahil- hepimizin çalışmaları için bize ışık tutuyor.

Yazımın başında da söylediğim gibi yaşam ve zaman hızlı akıp geçiyor. Gün geldi akademik yaşamımın başlangıcından bu yana her aşamada bana destek olan Prof. Dr. Ali Haydar Bayat Hocamızla meslekdaş olarak farklı görev ve sorumlulukları paylaşmaya başladık. Diğer meslekdaşlarımızla birlikte görev aldığımız son doçentlik sınavında Hocamız jüri başkanı olarak hepimize örnek olmuştu. Gerek sınav süreci, gerek sınavın değerlendirme aşaması gerekse sınav sonrası adaylara yaptığı konuşmayı kanımca hepimiz, -hem jüri üyeleri hem de Doçentlik sınavına giren meslekdaşlarımız- yaşamımız boyunca unutamayacağız.

Hocamızı en verimli döneminde, yaklaşan emeklilik yaşamında, pek çok araştırma projelerini planlar ve onların heyecanını yaşarken, beklenmedik şekilde kaybettik. Kendi kuşağında artık sayıları çok çok azalan örnek Hocalarımızdandı. Camiamızın gerek insan ilişkileri, gerekse bilimsellik açısından geçirmekte olduğu bu sıkıntılı dönemde onun deneyimlerine, birleştirici, sağduyulu yaklaşımına çok ihtiyacımız vardı. Son olarak birlikte olduğumuz Elazığ'daki Veteriner Hekimlik Etiği ve Tarihi Kongresinin kapanışındaki konuşmasını tüm meslekdaşlarımın dinlemesini çok istedim. Kendisini sevgi, saygı ve rahmetle anıyorum.

Prof. Dr. Ali Haydar Bayat'ın Ardından

Prof. Dr. Erdem Aydın***

Sokakta karşılaştığım eski sınıf arkadaşım “Ege Tıp'ta Ali Haydar Hoca vardı... Bilirsin, bizim derslere gelirdi” dedi. Öğrenciliğim sırasında, Dokuz Eylül Tıp'taki bazı derslere Ege Tıp'tan hocalar gelirdi. Deontoloji ve Tıp Tarihi dersi için de aynı şey olmuştu. Tıp öğrencisi olarak Deontoloji ve Tıp Tarihi derslerine gereken önemi vermediğimiz bir gerçektir... Evet, Deontoloji ve Tıp Tarihi derslerinden haberdardım (!), fakat, arkadaşım ismini verdiği hocayı çıkartmamıştım. Aradan 5-6 yıl

geçmişti. “Herhalde, görünce hatırlarım” dedim ve ziyaretine gittim. Odasına girdiğimde karşıdaki kişi hiç de aşına gelmemişti, kesinlikle ilk defa görüyordum. Bu benim için, hem de Deontoloji alanına yeni adım atmış biri için hiç de hoş bir şey değildi. (Kolumun kırılması nedeniyle o dönem derslere düzenli olarak girememiştim, herhalde Ali Haydar hocanın dersleri o dersler arasındaydı). Hocam'la ilk kez o zaman tanışmıştım ve şu anda mensubu olduğum Deontoloji ve Tıp tarihi alanıyla ilgili ilk bilgileri ondan almıştım. Küçük akademik çevreyle ilk tanışmam böylece ve ilk onunla olmuştu.

Nemrut Dağı – 2003

*** Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Deontoloji, Tıp Etiği ve Tarihi Anabilim Dalı

Farklı şehirlerde olmamız nedeniyle kolay kolay bir araya gelemiyorduk. Görüşmelerimiz ve haberleşmelerimiz adeta "akademik"ti. Kongreler, toplantılar, sınavlar... Bazı konularda belki farklı düşünüyorduk. Fakat şuna inanıyorum ki, günlük hayattaki deyimle, aramızda "hukukumuz" vardı. Onun için de öyle miydi? Bilmiyorum. Aslında herkesle olan ilişkisini de böyle adlandırabilirdik. Dostluk ve samimiyet dolu. Onunla dostluğumuz belki akademik alanımda tanıştığım ilk kişi olmasından, belki "çelebi" kişiliğinden, belki ondan süzülüp gelen "olgun ve yaşama saygı" düsturundan, belki hemşehri olmamızdan ya da "saygıya gerçekten layık insan" olmasındandı. İşini, eşini, evladını, vatanını ve yaşamı hedef

seçmiş anlamsız hırs, çekişme, kavga ve dedikodulardan kendini arındırmış olarak "sessizce ve tüm bilgeliğiyle" bilimsel çalışmalarını sürdürüyordu.

Yine yıllar önceydi, çok seyrek gidebildiğim İzmir'de, bir Cumartesi günü tesadüfen bir sahafta gördüm onu... Tam ona uygun bir yerde. Oturduk, konuştuk. Onunla ilgili yapılacak yorumlarda, "yazmak ve kitaplarla" olan ilişkisi herhalde en çok yer tutacaktır. Tıp tarihi gibi insanların görmezlikten geldiği bir alanda onun eserleri, biliyorum ki, gelecekteki tarihsel bilgi zincirinin önemli halkalarından birini oluşturacaktır.

Türkiye Biyoetik Derneği

ebülten

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji Anabilim Dalı,

Morfoloji Binası 2.kat, Sıhhiye-06100, Ankara

Telefon: 90.312.309 69 78

tbd@biyoetik.org.tr

Bülten ile ilgili iletişim için: volkankavas@biyoetik.org.tr